

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра **_Фінансового менеджменту та фондового ринку**

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійна програма
Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування
на тему: «Фінансові результати комерційного банку»

Виконавець:
студентка ЦЗФН

Наталія ШЕВЧЕНКО

/підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент

Ірина ЛАПІНА

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Найбільш значну роль у мобілізації та раціональному використанні фінансових ресурсів відіграють комерційні банки. Саме вони розміщують значну частину фінансових ресурсів суспільства. До них належать як власні кредитні кошти банків, так і залучені кошти з інших джерел, а також кошти підприємств і держави, вкладені в банки. Тому провідна роль у задоволенні потреб економіки у фінансових ресурсах належить саме комерційним банкам. Крім того, банки не тільки мобілізують кошти, що лежать на рахунках підприємств, організацій, фінансових та бюджетних установ, але й задовольняють різноманітні потреби підприємств, організацій та широкої громадськості за допомогою цих мобілізованих коштів, перетворюючи їх у кредитні ресурси, які потім спрямовуються на економічний розвиток. Таким чином, актуальним питанням є забезпечення безперервної роботи банківської системи, забезпечення її фінансової стабільності, прибутковості та високих фінансових результатів.

Управління фінансовими результатами комерційного банку є надзвичайно актуальним саме в сучасних умовах, оскільки фінансова стабільність банківської системи впливає на економічний розвиток країни. Фінансова невизначеність, що зумовлена негативними наслідками війни, економічними кризами та пандемічними явищами створює складне середовище для банківського сектору України. В таких умовах унікальні виклики, з якими стикаються банки, включають втрату активів, нестабільність валютного ринку, труднощі з веденням бізнесу та інші економічні труднощі. Управління фінансовими результатами стає ключовим елементом стратегічного планування для розробки способів досягнення банком стабільності та подальшого існування в нестабільному середовищі.

Актуальність обраної теми також пов'язана з необхідністю розробки комплексного підходу до управління фінансовими результатами комерційного банку, який не лише мінімізує ризики та негативні впливи фінансової невизначеності, але й створює передумови для забезпечення стабільного розвитку в напрямку підтримки фінансової стійкості банку та максимізації його прибутковості в умовах постійних трансформацій зовнішнього середовища.

Вагомий внесок у досліджувану проблематику управління фінансовими результатами зробили такі вітчизняні науковці, як, зокрема, Броваренко О. О., Волкова Н.І., Головкова Л. С., Гончарук М. І., Гундорова О. Є., Добрик Л. О., Журавель І. В., Зоря О. П., Зуєва М.В., Крисанова Н. О., Катан Л. І., Крикун А.Ю., Плахотник М. С., Сисоєнко І. А., Чмутова І. М. та багато інших. Проте їх теоретичні обґрунтування та прикладні розробки розраховані в основному на нормальні ринкові умови господарювання без урахування посткризової ситуації постпандемічного періоду та функціонування в умовах повномасштабної війни. Отже, кваліфікаційна робота є актуальною, оскільки вона розглядає питання щодо ефективного управління фінансовими

результатами комерційного банку за нестабільних умов і допоможе в розробці стратегії стабільної роботи банку в умовах військового конфлікту.

Метою роботи є узагальнення теоретичних та практичних основ та розробка рекомендацій щодо управління фінансовими результатами комерційного банку.

Завдання дослідження:

- 1) встановити сутність фінансових результатів комерційного банку та їх класифікацію;
- 2) розкрити елементи системи управління фінансовими результатами комерційного банку;
- 3) дослідити особливості управління фінансовими результатами комерційного банку в умовах воєнного стану;
- 4) проаналізувати основні показники діяльності комерційного банку АТ «Укрсиббанк»;
- 5) провести аналіз доходів та витрат комерційного банку АТ «Укрсиббанк»;
- 6) проаналізувати фінансові результати комерційного банку АТ «Укрсиббанк»;
- 7) дослідити стратегію удосконалення управління фінансовими результатами комерційного банку в сучасних умовах;
- 8) визначити напрями вдосконалення нормативно-правових засад управління фінансовими результатами комерційного банку;
- 9) надати пропозиції щодо покращення фінансових результатів АТ «Укрсиббанк»

Об'єктом дослідження є процеси управління фінансовими результатами комерційного банку.

Предметом дослідження є теоретичні засади та практичні рекомендації щодо покращення управління фінансовими результатами комерційного банку в умовах постійних трансформацій зовнішнього середовища.

Методи дослідження. У процесі написання кваліфікаційної роботи використовувалися різноманітні загальнонаукові методи, а саме: індукція, дедукція, аналіз, синтез, теоретичне моделювання, абстрагування. Крім того, при проведенні дослідження використовувались спеціальні методи: горизонтальний та вертикальний аналіз, коефіцієнтний аналіз, регресійний аналіз.

Інформаційною базою дослідження є спеціальна література з проблем теорії та практики управління фінансовими результатами комерційного банку; матеріали Національного банку України; нормативні матеріали; фінансова звітність АТ «Укрсиббанк», інформаційні ресурси мережі Інтернет.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з змісту, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 87 сторінок (без додатків). Робота містить 23 рисунки, 7 таблиць та 6 додатків. Список використаних джерел містить 46 найменувань.

Публікації. Матеріали дослідження були висвітлені на IX Студентській науково-практичній конференції факультету фінансів та банківської справи ОНЕУ «Стабілізація фінансово-економічної системи України» (Одеса, 8-9 квітня 2025 р.).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні основи управління фінансовими результатами комерційного банку»** визначено сутність фінансових результатів комерційного банку та дана їх класифікація. Визначені підходи до формування системи управління фінансовими результатами комерційного банку. Охарактеризовані особливості управління фінансовими результатами комерційного банку в умовах воєнного стану.

У другому розділі **«Дослідження фінансових результатів комерційного банку (на прикладі АТ «Укрсиббанк»)»** охарактеризована фінансово-економічна діяльність комерційного банку АТ «Укрсиббанк». Проведено аналіз доходів та витрат комерційного банку АТ «Укрсиббанк». Досліджені особливості формування фінансових результатів комерційного банку АТ «Укрсиббанк».

У третьому розділі **«Рекомендації щодо покращення управління фінансовими результатами комерційного банку»** розглядається стратегія удосконалення управління фінансовими результатами комерційного банку в сучасних умовах. Також надані рекомендації щодо покращення фінансових результатів АТ «Укрсиббанк».

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставленої мети дослідження було узагальнено теоретичні та практичні основи управління фінансовими результатами комерційного банку. Таке дослідження дозволило зробити наступні висновки.

1. Дослідивши різні підходи до визначення поняття «фінансові результати комерційного банку», ми дійшли висновку, що фінансовий результат багатогранне явище, він включає дохід, витрати, прибуток (або збиток), прибутковість, прибуток на акцію тощо. Фінансовий результат банку виконує декілька значущих функцій. Він виступає індикатором ефективності діяльності банку, орієнтиром для менеджменту, індикатором фінансової стабільності та прибутковості, а також одним із найважливіших показників для інвесторів та рейтингових агентств. Функція фінансового результату з погляду банку означає оцінку доходів і витрат, формування стратегії управління, а також забезпечення стабільності та прибутковості діяльності.

2. Управління фінансовими результатами банку на сучасному ринку є дуже критичним і складним. Банки мають забезпечити, з одного боку, стабільність і прибутковість своєї діяльності, гарантувати фінансову стабільність і мінімізувати ризики. З іншого боку, банки повинні забезпечити

надійність і безпеку своїх клієнтів, а також відповідати вимогам регуляторних органів. Щоб отримувати високі фінансові результати, банкам потрібно розробляти стратегії управління ризиками, оцінювати ці ризики, перевіряти наявність належного рівня ризиків, а також виробляти способи та інструменти управління ризиками. Таке управління ризиками в системі управління фінансовими результатами дозволяє банкам скоротити ймовірні збитки, одночасно збільшуючи свої прибутки, що, у свою чергу, робить банківські операції стабільними та прибутковими.

3. Методичною основою діяльності комерційного банку, а також управління його фінансовими результатами в умовах воєнного стану має бути постійний моніторинг ринку, а також прогнозування можливих ризиків і визначення заходів щодо їх мінімізації. Комерційний банк має бути готовим оперативно реагувати на будь-яку зміну економічної ситуації та вживати відповідних заходів для її стабільності. Комерційний банк має співпрацювати з іншими банками та фінансовими установами, а також з регулюючим органом для координації дій та вирішення спільних завдань. Він повинен мати можливість ефективного управління ризиками та відповідати корпоративному управлінню. Банк повинен мати чіткі процедури, як будуть оцінюватися ризики, моніторинг їх динаміки та заходи щодо зменшення ризиків.

4. Дослідження в кваліфікаційній роботі проводилися за даними комерційного банку АТ «Укрсиббанк». АТ «УкрСиббанк» входить до п'ятірки найбільших банків України за капіталом, активами та кредитним портфелем. Сьогодні банк працює в складних умовах. Зовнішні ризики та загрози суттєво впливають на фінансові результати комерційного банку, оскільки банки дуже чутливі до коливань економічного, фінансового та політичного середовища. Ключові ознаки фінансової стійкості та фінансові результати банку пов'язані, і коливання одного з них можуть впливати на інші. В процесі аналізу були розглянуті основні чинники функціонування банку та виділено його основні функції, спрямовані на надання кредитів та залучення вільних коштів клієнтів у вигляді вкладів. На протязі аналізованого періоду відмічалось зростання роздрібного портфеля депозитів, що означає приріст коштів, наявних у банку для кредитування та інших інвестиційних операцій. У свою чергу, це може збільшити прибутки від кредитування. Розглядаючи показники діяльності банку, також було проаналізовано рівень загальних активів банку та відмічена постійна тенденція до зростання активів. Подібно до зростання активів, що знаходяться в розпорядженні банку, власний капітал також має тенденцію до росту.

5. Дослідження щодо формування доходів та витрат банку АТ «Укрсиббанк» дозволяють зробити наступні висновки. Протягом усього аналізованого періоду зростали процентні доходи (доходи за кредитами та коштами, розміщеними в інших банках). Комісійні доходи банку (доходи від розрахунково-касових операцій) мали мінливу тенденцію за аналізований період. Падіння комісійних доходів у 2022 році відбулося через втрату деяких відділень на тимчасово окупованих територіях та зрив пов'язаної з війною діяльності. Торгові доходи (доходи від торгівлі валютою та продажу цінних

паперів) також неоднаково змінювалися протягом аналізованого періоду. Як правило, збільшення або збільшення доходу від торгівлі спостерігається на тлі певних ринкових фінансових явищ, які зазвичай передвіщають кризу, коли банки більш «ефективно» мінімізують кредитний ризик, надаючи валюту та цінні папери. Динаміка витрат банку відповідає динаміці доходів банку. Операційні витрати становлять дуже важливу частину фінансового менеджменту банку і, отже, можуть впливати на його фінансові результати. Слід зазначити, що адміністративні та інші операційні витрати протягом аналізованого періоду, тобто 2020-2024 років, в основному зростають, що негативно впливає на фінансові результати АТ «Укрсиббанк».

6. Одним із ключових показників зростання фінансових результатів банку є величина чистого прибутку. На протязі аналізованого періоду його абсолютна величина зростає. Найменшу суму прибутку зафіксовано в 2020 році. Фінансові результати 2024 року підтвердили фінансову стійкість банку – валовий операційний дохід становив 8,2 млрд грн, чистий прибуток склав 4,1 млрд. грн. Це трохи менше показника 2023 року 4,2 млрд грн, причина – надзвичайно висока ставка податку на прибуток, як в 2024 році становила 50%. Також були розраховані відносні показники прибутковості, а саме показник рентабельності активів (ROA), рентабельність власного капіталу (ROE), коефіцієнт ліквідності LCR_{вв} та коефіцієнт капіталу. Показники рентабельності ROA та ROE показали незначну негативну тенденцію. Показники ліквідності та капіталу – навпаки показали тенденцію росту. Взагалі банк дотримується консервативної стратегії щодо управління ліквідністю, підтримує на достатньо високому рівні буфер ліквідності, який є диверсифікованим і складається з необтяжених активів, які можуть бути конвертовані у готівку за короткий термін через продаж, операції репо або інструменти рефінансування НБУ (державні облігації України та облігації іноземних емітентів з інвестиційним рейтингом). У серпні 2024 року, відповідно до вимог НБУ до структури капіталу банків, АТ «Укрсиббанк» перейшов з дворівневої на трирівневу структуру капіталу. Це забезпечує здатність капіталу виконувати свою основну функцію, а саме негайно поглинати збитки, що виникають внаслідок ризиків, притаманних банківській діяльності. Станом на 01.01.2025 р. регулятивний капітал банку склав 11,907 млрд грн, що є результатом прибуткової діяльності банку та значної уваги до управління ризиками протягом останніх років. Тобто показник адекватності капіталу склав 27,2%, що свідчить про надлишок капіталу порівняно з необхідним рівнем 8,5% (з 01.07.2025 р. – 10%).

7. У представленій стратегії управління фінансовими результатами комерційного банку в сучасних умовах сформовано основні завдання та визначено мету вдосконалення управління фінансовими результатами банку з метою забезпечення сталого функціонування комерційного банку в умовах воєнного стану. Відповідно до цих завдань передбачено індикативні засоби досягнення цілей, запропоновано індикативні сценарії щодо диверсифікації коштів, що забезпечить інвестиційну діяльність та формування резервів. Розглянувши, як управляти фінансовими результатами комерційного банку

під час воєнного стану, можна визначити важливі моменти та пропозиції щодо покращення цього процесу. Воєнний стан може підвищити фінансові ризики та нестабільність. Банк повинен продовжувати нарощувати механізми ліквідності та управління ризиками, щоб забезпечити фінансову стабільність. На основі регресійного аналізу сформовано модель залежності фінансових результатів від показників діяльності АТ «Укрсиббанк».

8. Вдосконалення нормативно-правових засад управління фінансовими результатами комерційного банку є важливим аспектом фінансової стабільності та ефективності банківської системи. Цей процес включає декілька ключових напрямків: посилення фінансового моніторингу, оптимізація кредитної політики, підвищення прозорості та підзвітності, адаптація до умов воєнного стану, розвиток цифрових технологій. Ці заходи реалізують в своїй політиці Національний банк та Міністерство фінансів України. Вони спрямовані на зміцнення фінансової системи та забезпечення стабільного розвитку комерційних банків.

9. В умовах воєнного стану банк зобов'язаний проявити гнучкість і здатність до впровадження інновацій. Застосування новітніх технологій і стратегій теоретично забезпечить конкурентоспроможність і ефективність. Високий рівень навичок і компетентності персоналу є одним з ключових елементів ефективного управління в кризових умовах. Це вимагає від банку інвестицій у навчання персоналу, а також у його розвиток відповідно до мінливих обставин. Необхідно забезпечити ефективну комунікацію з усіма зацікавленими сторонами, клієнтами, регуляторами та іншими фінансовими установами. Ця зовнішня взаємодія допомагає підтримувати довіру та стабільність. Банк повинен систематично перевіряти та аналізувати, як зміни воєнного стану впливають на його фінансові результати. Завдяки цьому можливі ризики будуть своєчасно виявлені та внесені необхідні корективи.

Основними короткостроковими цілями банку, враховуючи поточний рівень невизначеності, є забезпечення безперервності діяльності банку шляхом запровадження плану безперервності бізнесу, забезпечення безпеки працівників та фінансової стабільності. Банк продовжить інвестиції в цифрову трансформацію, корпоративну соціальну відповідальність та підтримку української економіки. Важливим напрямком діяльності банку є подальша активна участь у післявоєнній відбудові України та підтримка оборонного сектору. Подальший розвиток сталого фінансування та впровадження ESG (Environment, Social, Governance) залишаються важливим напрямком розвитку банку та мають на меті сприяти бажанню клієнтів переходу до надійної та передбачуваної економіки.

Отже, успішне управління фінансовими результатами в умовах воєнного стану вимагатиме готовності до змін і довготривалого підходу до покращення. Банк, який належним чином виконує наведені вище рекомендації, зможе підтримувати свою фінансову стабільність і протистояти невизначеності.

АНОТАЦІЯ

Наталія ШЕВЧЕНКО «Фінансові результати комерційного банку»
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
«072 Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньо-професійною
програмою «Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2025 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є процеси управління фінансовими результатами комерційного банку. Предметом дослідження є теоретичні засади та практичні рекомендації щодо покращення управління фінансовими результатами комерційного банку в умовах постійних трансформацій зовнішнього середовища.

У роботі визначаються теоретичні засади управління фінансовими результатами комерційного банку. Проведено аналіз фінансової діяльності АТ «Укрсиббанк». Досліджені доходи, витрати та фінансові результати банку. В третьому розділі пропонуються рекомендації щодо покращення управління фінансовими результатами комерційного банку АТ «Укрсиббанк».

Ключові слова: комерційний банк, фінансові ресурси, фінансові результати, платоспроможність, ліквідність, прибутковість.

ANNOTATION

Natalia SHEVCHENKO "Financial Results of a Commercial Bank"

qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty
"072 Finance, Banking and Insurance" under the educational and professional program
"Finance, Financial Management and Insurance"
Odessa National Economic University
Odessa, 2025

The bachelor's qualification work consists of three sections. The object of the study is the processes of managing the financial results of a commercial bank. The subject of the study is the theoretical principles and practical recommendations for improving the management of the financial results of a commercial bank in the conditions of constant transformations of the external environment.

The work defines the theoretical principles of managing the financial results of a commercial bank. An analysis of the financial activities of JSC "Ukrsibbank" is carried out. The bank's income, expenses and financial results are studied. The third section offers recommendations for improving the management of the financial results of the commercial bank JSC "Ukrsibbank".

Keywords: commercial bank, financial resources, financial results, solvency, liquidity, profitability